

Jin

75. SAYI

Kadın direnişinin yarattığı etik ve estetik

Aylin Karakaş

Direnişin estetiği: Özgürlük

Oya Açıan

İki dünya, iki dil ve direnişin estetiği

Saliha Aras

Savaşmanın temel karakteri: Direnmek

Aysel Awesta

Dualarını güneşe dönerek okuyanlar

Pooja Bhattacharjee- Çeviri

Kapitalizm ve kadınlar üzerindeki etkisi

İÇİNDEKİLER

- 1** Direnişin estetiğı: Özgürlük
Aylin Karakaş
- 5** İki dünya, iki dil ve direnişin estetiğı
Oya Açıan
- 10** Savaşmanın temel karakteri: Direnmek
Saliha Aras
- 14** Dualarını güneşe dönerek okuyanlar
Aysel Awesta
- 17** Kapitalizm ve kadınlar üzerindeki etkisi
Pooja Bhattacharjee (Çeviri)

Direnişin estetiğı: Özgürlük

Aylin Karakaş-3 Ağustos 2024

Direnişin estetiğı 'özgürlüktür' diyoruz çünkü merkezinde insan yoktur. Doğa kadın diyalektiğı vardır. Tarihsel bilince kök salmış farklılık ve çeşitlilik vardır. Özne nesne, akıl duygu, erkek, kadın, doğa insan ikilemleri yoktur. Topluma kimliksiz krizli, ideolojisiz, felsefesiz, bilimsiz, politikasız bir yaşam dayatan yeni uygarlık tanrılarının ideolojileri yoktur

“Parlak güneşin zerresi olmayanlar aşk ve ışık bulamazlar” diyor çağının bilginleri. Işığı ve aşkı arayanlar için zerre olmak hakikati anlamda bulmaktır. Anlamda kendini yaratmak özgürleşmek, Xwebun olmaktır.

Toplumsal ve tarihsel yaşamın sosyolojik gerçeğini irdelediğimizde daha fazla metafizik bir karakter taşıdığını görürüz. Maddi somut gerçeklikler şüphesiz madalyonun öteki yüzüdür. Fakat bir özgürleşme eylemi olan arayışlar metafizik bağlamda kendini daha derin ifade eder. Evrenin ve insanın ilişkisel bütünlüğüne anlam vermesi de bundandır. İnsan kendini bu bütünlükte zerre hisseder, anlam verir ve eyleme geçer. Anlamın temel formu olarak özgürlük de zerrenin eylem hali olan direniştir. Yaşamın anlam bulan estetiğıdir.

Özgürlük arayışının, dolayısıyla direnmenin tarihi hakikat yolcusu olan kadınlar, çeşitli yol ve yöntemlerin arayışına girmişlerdir.

Dini, mitolojik, mistik, felsefi, bilimsel ve sanatsal olmak üzere çok çeşitli yöntemleri tarihle buluşturmışlardır. Yöntemler yol olmuş, bilinç olmuş en nihayetinde arayışın kendisi yaşam biçimine dönüşmüştür. Aradan geçen binlerce yıla rağmen arayışımızı sürdürüyoruz. Çünkü 21. yüzyıl kadın yüzyılı olacak iddiasıyla direnmeye devam ederken özgürlük sorunumuzun varlığına işaret etmekteyiz.

Direnış ruhuyla harlanan özgürlük amacımız egemenlerin dünyasında tersyüz edilerek etik ve estetikten, toplumsallıktan koparılmaya çalışılmakta; yanılgılı reformların, gösteri toplumunun ve en nihayetinde bireyciliğin içinde eritilmeye çalışılmakta sahte özgürlük anlayışı dayatılmaktadır.

Direnışin estetiğı özgürlüktür diyoruz çünkü merkezinde insan yoktur. Doğa kadın diyalektiğı vardır. Tarihsel bilince kök salmış farklılık ve çeşitlilik vardır. Özne nesne, akıl duygu, erkek, kadın, doğa insan ikilemleri yoktur. Topluma kimliksiz krizli, İdeolojisiz, felsefesiz, bilimsiz, politikasız bir yaşam dayatan yeni uygarlık tanrıalarının ideolojileri yoktur.

Var olan, binlerce yıllık yaşanmış bir tarihin hafızasını özel savaşın her türlü argümanııyla tersyüz etmek isteyen, bu tanrıaların buyruklarına sırt çeviren, biat etmeyen kadınların direniş geleneğidir.

“Direnış geleneğı 21. yüzyılda kendini kadın devrimiyle nasıl buluşturacak?” sorusu can alıcıdır.

Erkek egemenliğı kadının ve yarattığı değerlerin sömürüsü üzerine inşa edilmiştir. Hiyerarşinin düğümleri ilk olarak kadın ve erkeğın birbirine yabancılaşması temelinde atılmıştır. Yaşamın diyalektik bağları nefessiz bırakılmış adeta kangrene dönüşmüştür. Zamanla iktidarcı ve cinsiyetçi politikalar toplumsal dokunun her bir alanında kök salıp serpilmiştir. Ötekileştirme ve inkâra dayalı sömürü çarkları önce kadınları ezmiştir. Sınırlar kadınların kesişimsel dünyasının arasına çekilmeye çalışılmış, dikenli teller farklılıklarımızın arasına örölmeye başlanmıştır. Merkezsi ve esnek bir mücadelenin öznesi olan kadınlara avunulacak tanımlı zaten kazanılmış hakları bahşederek özgürlük arayışından vazgeçirme çabası her geçen gün artmaktadır. Ulus devlet zırhının altında can çekişen erkeklik çıkışını kadına tahakkümde, sömürü de aramaktadır. Dünyanın her

yerinde kadınlar çoklu krizler yaşayan sistemin saldırılarına karşı arayışlarını diri tutuyor mücadelede ulus ötesi karakteri yakalamaya çalışıyor. İster Rojhilat'ta olsun ister Polonya'da ister Ukrayna'da olsun ister Afganistan'da İster İsrail'de olsun ister Filistin'de, egemenlerin kurduğu iktidar oyunlarında yaşamlarımız şansa bırakılıyor. Yaşamlarımızın bahis konusu edildiği iktidar kavgalarına itirazlarımız her yerdendir. Yalnız haklarımızı değil özgürlüğümüzü istiyoruz.

Tam da buradan yola çıkarak önce kadınlar diyerek devrim içinde devrim perspektifi ışık olmalıdır. Dünyanın her yerinde hangi toplumda yaşarlarsa yaşasınlar, hangi imkan ve olanaklara erişirse erişsin kadınlar sömürü çarkının ilk ezilenleridir. Devrimin evrensel karakteri yeni yüzyıla rengini verecek kadar kendini dayatmaktadır. Sömürü, şiddet, kadın yoksulluğu, savaşlar ve dağa talanı bir kadın kırımı, bir toplum kırımı bir doğa kırımı halini almıştır. Şiddetin ve sömürünün değişen biçimi hakikati ortadan kaldırmaz iken direnmenin estetiği bin bir renkli kadının aynı çizgide hizalanmasıyla mümkündür.

Tüm dünya kadınlarını bir araya getirecek sihirli formülün adı olan dünya kadın konfederalizmi kadınlara dayatılan iki yolun reddi, üçüncü yoldur.

Kadın devrimi için üçüncü bir yol mutlaka vardır diyerek mücadelemizin kesiştiği kadınlardan biri de Claudia Korol'dur.

Kürt kadınlarına mektup yazan Claudia Korol şunları ifade etmekte;

“Sloganımız “Bir kadına dokunurlarsa, tüm kadınlar cevap verir”

“Meksika, Chiapas'ta direnmenin, örgütlenmenin, yönetimin ve içinde tüm dünyaların yer bulabildiği, her şeyin sadece bizim için değil, herkes için olduğu emrine uyarak dünyalar yaratmanın yeni yollarını bulan Zapatista toplulukları gibi. Honduras'ta kutsal Gualcarque Nehri üzerine baraj yapılmasına sayısız kardeşimizin arasında, dünya devrimlerine, özellikle Kürt kadınların devrimine gönlünü vermiş bir Lenca kadını olan kız kardeşimiz Bertha Cáceres'in canı pahasına engel olmak için mücadele eden Lenca halkı gibi. Ya da Honduras'ta ölüm şirketleri tarafından işgal edilen ve satılan toprakları için mücadele eden Garífuna halkı gibi. Guatemala'da toplum temelli iyileşme yolunda feminizmi var eden, halklarının uğradığı soykırımları mahkemeye taşıyan, cinsel şiddetin insanlığa karşı suç olduğunu savunan, madencilik ve ormancılık şirketlerinin karşısında durarak topraklarına girmelerine engel olan Ixil kadınları, Xinca halkı, K'iche halkı gibi. And Dağları'nın iki yanında topraklarını koruma ve dünya görüşlerine uygun bir yaşamın

olanaklarını keşfetme mücadelesi veren Mapuche halkı gibi. Peru, Cajamara'daki lagünleri koruma mücadelesi verenler gibi. Ekvador'da topraklarına kurulmak istenen mega madenin getireceği yıkımı reddeden Shuar halkı gibi. Bolivya'da hükümeti sömürgecilik ve erkek egemenlikten uzaklaşmaya sürüklemeyi başarmış olan, ancak bunu toplumda somutlaştırmanın gerekliliğini bilen toplumsal feministler gibi.”

Bugün topraklarımız 3. dünya savaşının pay kapma servisi haline getirilirken sömürü tecavüz işgal ve ilhak politikaları karşısında tarihin görmediği iradeyi ortaya koymakta direnmektedir. Direniş geleneğini tarihin derinliklerinden alan bu topraklar tanrıçaların direngen damarları olmaya devam edecektir. Kadınlar toplumun her yerinde direnmenin estetiği ile kadın devrimini örecektir, aleyhte atılan tüm kördüğümünü açacaktır. Tarihin seyri yeniden belirlenirken atılacak ve çözülüşü mümkün olmayacak o ilk düğüm olan özgürlüğü kadınlar yaratacak.

İki dünya, iki dil ve direnişin estetiği

Oya Açıan-3 Ağustos 2024

Özellikle yenilgi dönemlerinin popüler literatürü, baskın kavramları ve elbette etik ve estetik anlayışı arasındaki bu karşıtlık sık sık bulanıklaşır. Burjuva ideolojisinin kiri, bencilliği, bayağılığı proletarya ve emekçi kitlelerin bilinç ve algılarına da sızar. Bu aslında bir hegemonya biçimidir

“Ümit işkencede mahzun / Tenim, ayaklarım uryan / Ekmek işkencede mahzun / Nimetler, haklar haram oldu sana” (Enver Gökçe)

Kavramlara yüklediğimiz anlam sınıfsal bakış açılarının dile gelişidir daima. Her sınıf kendi jargonuyla konuşur; her sınıf kavramların içeriğini algıları, yoksunlukları, açmazları, özlemleri ve bunların nedenleriyle doldurur.

Sadece bu kadar da değil; dönemin toplumsal eğrisi, sınıf mücadelesinin gelişme düzeyi, sınıflar arasındaki güç ilişkilerinin düzeyi, mücadelede kazanılan deneyimlerin sonuçlarıyla yol alır. Hukuk, din, toplumsal değer yargıları ve alışkanlıkların biçimlendirdiği derin yarıklar üzerinden akar gider.

Etik derken, estetik derken devrim derken terör derken direniş derken özgürlük derken demokrasi derken farklı farklı şeyler anlarız. Bu, sınıflar açısından da bireyler açısından

da böyledir. Çünkü ideolojik duruşumuz, kavrayışımız kavramlarımıza da yansır. “Eşyaya adıyla hitap etmek” diye bir söylem vardır; tarihsel-toplumsal maddi gerçekliği her sınıf farklı tanımlar, her sınıf kendi meşrebince eyler. Dil aracılığıyla yarattığımız ürünler etik ve estetik anlayışı ve ölçüleri bakımından da geçerlidir bu sınıfsal farklılık. Burjuvazi için ahlâklı olan proletarya ve emekçilerin gözünde en ahlâksız, kirli ve mide bulandırıcı tutumlardır. Halkların ve işçi sınıfının tarihsel deneyim ve mücadele birikimlerinden süzülerek gelen ritüeller, kültürel ve folklorik öğeler burjuvaya ve toprak ağasına “banal” ve “bayağı” görünür.

İki dünya

Özellikle yenilgi dönemlerinin popüler literatürü, baskın kavramları ve elbette etik ve estetik anlayışı arasındaki bu karşıtlık sık sık bulanıklaşır. Burjuva ideolojisinin kiri, bencilliği, bayağılığı proletarya ve emekçi kitlelerin bilinç ve algılarına da sızar. Bu aslında bir hegemonya biçimidir. Daha doğrusu, ideolojik ve kültürel hegemonya burjuvazinin, kökü üretim araçlarının mülkiyetini ve siyasal iktidarı elinde bulundurmasında yatan hegemonyasının temel dayanaklarından biridir.

Burjuvazi açısından geçerli olan -ve elden bırakılmaması gereken-, proletaryanın onu geçersiz ve işlemez hale getirmediği kurtulamayacağı tahakküm biçiminin dilde cisimleşmiş halidir. Dil, kavramlaştırmalar ve argümanlar, sistem karşısında nasıl ve nerede durduğumuzu anons eder. Ezilen-sömürülen işçi ve emekçi yığınları yoksulluğa, yoksunluğa giderek ölüme sürükleyen araçlar, burjuvazinin kendileri için “en iyi”, onları “refah ve mutluluk” a götürecek yollar olduğunu propaganda eder durur.

Kapitalizmin ezilen halklar üzerinde yüzlerce yılı bulan hakimiyeti, baskı-şiddet ile yönetme-hükmetme gücü ve deneyimi -dilleri ne söylerse söylesin-, tahakküm kırbacının dilidir. Onlar dünyanın ücra köşelerine “demokrasi” götürecekleri palavrasıyla halkları kıyıma uğratır, milyonlarcasını göç yollarına sürükler, zengin kaynakları talan, ülkeleri yerle bir ederken dilleri “hukuk ve insan hakları”ndan dem vurur, “barış ve özgürlük” türküleri söyler. Halkların buna karnı toktur; sadece Ortadoğu'ya göz atmak bile bu konuda yeterince fikir vericidir.

Aynı dili konuşmuyoruz

Aynı dili konuştuğumuz yanılsamasına rağmen kavramların içini aynı şekilde doldurmuyor, aynı dili konuşmuyoruz.

Etik/ahlâk derken de farklı içeriklerle dolduruyoruz onu, namus derken de özgürlük derken de... kölelik derken de “dünyayı istiyoruz” derken de...

Onur ve erdem diyoruz; biz, toplumu ezen ve köleleştiren üretim ilişkilerine, baskı altında tutan tahakküm biçimlerine, çizilen sınırlara, onların sıkıştırılmak istendikleri barikatlara karşı çıkacak ve bunu eyleme dökcek bir örgütlülüğe ulaşmanın zor da olsa “erdem”li bir yol olduğunu söylüyoruz.

Onlar, tekelci hakimiyetlerinin sarsılacağını bildikleri bu yolu, kolayından “terör”le damgalıyorlar. Gerçekliğin kendilerine avantaj sağlayacak yönlerine odaklanıyor, geri kalan yönlerini bulanıklaştırmaya çalışıyorlar. İş artık o noktaya geldi ki, kendilerine göre bir “gerçeklik” üretiyorlar; “post-truth”* kavramıyla biliniyor bu eğilim.

Proletaryayı da emekçi kitleleri de “başka seçeneğiniz yok” diyerek standartlaştırmaya, onları daha kolay ve risksiz şekilde yönetebilmek, toplumsal dokuyu değişen koşullara göre her evrede yeniden dizayn etmek, yaşadıkları bütün zorluk ve açmazları sorgusuz sualsiz sineye çekmeleri için alternatif bütün çıkış yollarını dinamitlemeye soyunuyorlar. Bunun “uzun vadeli” yolu, ezilen, köleleştirilen ve yavaş yavaş geçersiz hale getirilenlerin, çöp muamelesi görenlerin dünyayı tanımladıkları dilin, kavramların içini doldurdukları ruhun biteviye bozunuma uğratılmasıdır. Eylem kapasitelerinin içinin boşaltılması, örgütlenme çabalarının dağıtılması, hedeflerinin karartılması, kendi sözlerini söyleme yönündeki birikim ve hafızalarının silinmesi, hedeflerinin silikleştirilmesidir. Ama ne mümkün!

Seçilen yolun bedelinin her geçen gün daha da büyümesi sınıfın kimi bölüklerini ve kesimlerini bir süre için hareketsiz bırakabilir, çünkü işsizlik ve açlık cehenneminin ateşi onları yakmaktadır; ama ebediyen değil!

Kürt halkının düşünsel-ruhsal şekillenişinin gündelik hayattaki tezahürlerine dahi tahammülsüzlük, bir halkı var eden en temel çizgileri bulanıklaştırmak, hafızasını silmek için türkülerini, halaylarını bile zorbalıkla bastırmaya çalışıyorlar, ama nafi!

Kıyıcılık ve katliam, sınırlarını doğanın en ulaşılmamış yerlerine, tüm canlıları hedef alan bir vahşet çağrısına doğru yol almakta olduğunda, faşist rejim bloku toplumun çoğunluğunu karşısına almış demektir. Baştan ayağa nefret öznesine dönüşmüştür bu iktidar!..

Sözüyle, eylemiyle iz bırakmak...

İz bırakarak klasikleşmiş, canlılığını ve güncelliğini günümüzde de koruyan eserler hep zorlu mücadele günlerinin, sınıf savaşımının ateşinde mayalanmıştır. Direnişin estetiği ışıltılar onlarda. Sınıf mücadelelerinin, kadın savaşımının, emperyalist savaş yıllarının, göç yollarının gerçek öykülerini -Durgun Akardı Don, Gazap Üzümleri, Paris Düşerken, Bülbülü Öldürmek, Şikago Mezbahaları, İki Şehrin Hikayesi, Mor Yıllar- hala içimiz titreyerek okuruz. Yenilgi ve tasfiyecilik yıllarında derinleşen umutsuzluk ve hayal kırıklıkları, örgütsüz insanların kendi kabuğuna çekilmeye, bireysellik zindanlarında gönüllü tutsaklığa yönelerek avuntu aramaları, bunların dile getirildiği “Küfür Romanları”** da bir vakıadır.

Tarihsel-toplumsal bilinçten, “Bir Gün Tek Başına”* öngörüsünden, işçi sınıfı ve emekçi yığınların kendi tarihlerini mutlaka kendilerinin yapacakları düsturundan beslenen devrimci dünya görüşü, eylemli savaşıma yöneldiği her evrede hem dövüşür hem biriktirir. Kolektif eylemin gücü çıkışını -sadece bir an bir dönem bir konuya özgü değil de- özümsemiş bir donanım ve hayat karşısındaki militanlıktan alıyorsa, o kesitte o olayda o eylemde yenilgi olsa dahi asla kaybetmiş olmaz!

Bizim dilimizde estetikten söz edilecekse onun en görkemli sureti direnişin estetiğinde gözlemlenebilir; çünkü bu estetik, mücadelenin alevleri üzerinde can bulur. Gerçektir, somuttur, kimsenin elimizden alamayacağı kadar unutulmazdır, muazzam esinleyicidir.

Hayat karşısında militan olmak

Aylardır direnişler, işçi grevleri, “nöbet”eylemleriyle sarsılıyor ülke; doğum krizleri bunlar. Kürtlerden sefalet ücretleri için direnen işçilere, sokak hayvanlarını savunanlardan doğası talan edilen, ormanları yakılan, maden hırsıyla verimli arazileri delik deşik edilen köylüye, olağanlaştırılan çocuk istismarı ve kadın cinayetlerinden cinsel kimliğine ölüm dayatılanlara kadar toplumun her kesimine -soluk alıp verdiği halde- “kâr sağlamayan/getirisi olmayan” tüm canlı türlerine savaş açmış faşist bir blok var karşılarında.

Bütün bu eylem ve nöbetlerin başını kadınları çekiyor olması, sürpriz değil. Başladıkları işin peşini bırakmıyor onlar. Direnenlerin Meclis'teki sözcüleri de çoğunlukla kadın vekiller oluyor. Etinden et koparılanların isyanını en dolaysız onlar dile getiriyor.

Direnin estetiği, başını eğdiremedikleri, boynunu, kolunu kırdıkları/kırmaya çalıştıkları halde “ah” dedirtemedikleri, oyalamaya çalıştıklarının inatla diklenmelerinin önüne geçemedikleri, işkence, gözaltı ve çıplak arama aşağılamasına rağmen geri adım attıramadıkları kadınlar hepimiz adına konuşuyor. Vahşet diline karşı mücadelenin onurunu anaların beyaz tlbentlerine işliyorlar. Sadece aynı safta olanlar değil gören, kavrayan ve anlamaya çalışan herkes açısından hayat karşısındaki militanlık parlıyor orada.

“ümidin düşmanı” olanların dilinde bunun adı “sistem düşmanlığı” bizim dilimizde yaşamın her alanını ve anını kucaklamaya çalışan özgürlük mücadelesi ve direniş...

(*) Post truth: Nesnel olan bir gerçeklik karşısında halk kitlelerinin kişisel duygular ve çeşitli çıkarların ağırlık kazanması ile nesnel gerçekliğin silikleştirilmesi ve kamuoyunu etkilemesi olarak tanımlanır.

Post truth kavramı ilk olarak 1992’de oyun yazarı Steve Tesich tarafından “Government of Lies” (Yalanlar Hkmeti) makalesinde kullanılmıştır. Yazar, Amerikan halkının önemli bir kısmının Bush hükümeti tarafından yapılan siyasi propagandaları sorgulamadan gerçekmiş gibi kabul ettiğini belirtir. Tesich, insanların hakikati aramak yerine önüne gelen ham bilgi yığınlarını sorgulamadan kabul ettiğini yazarak eleştirir.

(**) Küfür Romanları: 12 Eylül döneminde sola düşmanlığı, yılgınlığı, dnekliği yücelten eserleri tanımlamakta kullanılan bir deyim. Ahmet Altan’ın Sudaki İz ve Latife Tekin’in Gece Dersleri romanlarıyla Sinan etin’in Prenses filmi bu türün simgeleşmiş örnekleridir.

(*) Bir Gün Tek Başına: Vedat Türkali’nin 70’li yıllarda kaleme alınmış bu romanı, toplumun kargaşasında birbirlerine tutunan insanların dramını ve umudunu anlatır.

Savaşmanın temel karakteri: Direnmek

Saliha Aras-3 Ağustos 2024

Direnmenin hakikati; özgürlüğe olan istencin, toplumsal bir kişiliğin, komünal değerlere, ahlaki ve politik dokuyu işleyen öznelere, yani özüne tekrardan dönüşmenin savaşımını vermeleri, Kürt kadınlara savaşçı bir karakter kazandırmıştır. Değerlerinden koparılmış bir toplumu yeniden demokratik, adil ve özgür bir topluma kavuşturmanın hayalini kuran, umudunu yeşerten, fedakar bir ruh ve özveriyle mücadele eden kadınlar, etik ve estetik değerlerin güzelliğın savaşmakla mümkün olabileceğinin altını çiziyor

‘Anlamak Özgürlüktür’ mottosuyla hakikati yorumlamaya, eşyanın tabiatı gereği evreni, insanı ve yaşamı bir bütünen anlamlandırma çabamız; zihin dünyamızın henüz parçalanmadığı, toplumsal aklın ve vicdanın henüz yitirilmediğiyle bağlantılıdır. Anamlı bir yaşamın arayışçısı olmak, zihnen ve bedenen egemenlerin bize giydirdiği ölü, çürümüş bedenleri üstümüzden atmak özgürlüğü aramakla ilgilidir. Anlam dünyamız içi boşaltılmış, kof, düşünemeyen bilinçten uzak nesnelere dönüştürülürken buna karşı yitirilen her türlü toplumsal değerleri, ahlaki, bilinci, özgür iradeyi oluşturmak, yükseltmek yine sorgulamamızla anlam arayışımızla etik estetik ölçülerimizle bağlantılıdır. İktidarlar, erkek egemen akıl, doğal olan ne varsa aşındırmış, özü anlamından kopartarak başkalaştırmıştır. Bu da süreç içerisinde ahlaki formları da aşındırmış örgütlü bir toplumsallığı, kadın kimliğini ve bilincini zedelemiştir. Her türlü çirkinliği güzellik olarak göstermiş bunun alt yapısını inşa etmiştir.

Sahi güzellik nedir? Ulus-devletlerin doğa-kadın çelişkisi yaratarak cinsiyetçi yaklaşımları geliştirmesi, kusursuz bir görünüm elde etmeyi, başkalaşmayı güzellik olarak görebilir miyiz? Yoksa asıl güzelliğin özde var olan bir kusurda olduğunu, özgürlüğün ve yaratıcı edimin şaheser bir dengede ve uyumda olduğunu, anlamın ve bilincin kapitalist egemenlere karşı direnmenin, savaşmanın asıl ve sonsuz güzellik olduğunu söyleyemez miyiz?

Bereketli Hilal’de ilk düşüncenin, ideolojilerin, bilim ve felsefenin, sanatın, ahlaki-politik duruşun dinamiklerini döşeyen etik ve estetik değerler; yaşamı anlamlı kılan temel ilkelerdir. Yine Bereketli Hilal’de toplumun inşa gücü, öncüsü olan kadınların düşürülüp prangalara vurulması, zihinlerde iktidarın oluşması ve kurumsallaşmaya başlamasıyla beraber yaşamın bir bütünen hayati, bir nehir gibi akışkan olan temel dinamiklerine de darbe vurulmuştur. Buna karşın toplumsal doğanın ruhundan kopmamış kadınlar direnmeyi, savaşmayı, an da ve zamanda mekan fark etmeksizin her türlü baskı ve sömürüye karşı duruş sergilemeleri kapitalist modernite aygıtlarını korkutmuştur. Kadının kaybettiği yerde hakikatini araması özü gereğidir. Köleliğin en çok bu coğrafyada ortaya çıkması, sınıf ve cins temelinde derinleşmesi yine kadınların burada özgürlüğü için savaşmalarını doğurmuştur. Neden ve nasıl kaybettiğimizin bilincine varmak ve tekrardan bu bilmelerin savaşımını vermek öz savunma – meşru savunmayla mümkündür. Tarih bunun örnekleriyle doludur.

Kapitalist egemenlerin iktidarların Ortadoğu’yu kan deryasına bulandırmaları, işin içinden çıkılamaz savaş buhranına sokmaları, kadınları da bunlara karşı savaşmaya doğru itmiştir. İktidarların savaşın en kirli sapkın yönlerini işgal ettikleri yerlere götürmesi talan, tecavüz, gasp, kültürel asimilasyon, toplum-kırım politikaları, kaos ve krizsel çözümsüzlüğü ekonomik, psikolojik ve sosyolojik olarak halkları kadınları etkilemektedir. Tüm bu smrmelere boyun eğdirilmelere karşı geliştirilen öz savunma dinamikleri demokratik, adil ve zgr bir yaşamın temel taşlarını döşeyecektir. Uzun yıllardır işgalcilere karşı savaşan Kürt zgrlk Hareketi, DAİş’e karşı savaşan Kürt kadınlar, kezilerini sa örgülerini kesip ailelerin mezar taşına asıp savaşa katılan Êzidî kadınları dünyaya savaşmanın estetiğini çekici güzelliğini gösterdiler.

Direnmenin hakikati; zgrlğe olan istencin, toplumsal bir kişiliğin, komünal değerlere, ahlaki ve politik dokuyu işleyen özneler, yani özüne tekrardan dönüşmenin savaşımını vermeleri, Kürt kadınlarına savaşçı bir karakter kazandırmıştır. Değerlerinden koparılmış sr bir toplumu yeniden demokratik, adil ve zgr bir topluma kavuşturmanın hayalini

kuran, umudunu yeşerten, fedakar bir ruh ve özveriyle mücadele eden kadınlar, etik ve estetik değerlerin güzelliğin savaşmakla mümkün olabileceğinin altını çiziyor. Devrimci bir duruş irade göstermeyen bunun savunuculuğunu yapmayan, savaşmayan, eylemeyen her bir bireyin toplumsal bilinçten uzaklaşmasına, modernitenin handikabında boğulup yok olmasına neden olacağının mesajını veriyorlar.

Sömürgeleştirilmeye çalışılan Kürdistan toplumu her ne kadar direnişçi ruhu, direngen damarları taşısa da hala içimizde ihanet ve işbirlikçilik kol gzmektedir. Kapitalist egemenlerin ulus-devletlerinin onun sac ayaklarına karşı tarihin en büyük en haklı direnişini gösteren Kürtler, aynı zamanda bu ihanetlere karşı da tutum alıp, tarihsel hafızalarımızda yer alan olaylardan ders çıkarmamız gerektiğini söylemekte. Demir kafese alınmaya çalışılan Kürdün yaşamı, kültürü, dili, binlerce yıldır biriken emeği görmezden gelinerek yok sayılmaya çalışılıyor. Bugün kürdün direngenliğinin sembolü haline gelen halaylarımız, şarkılarımız, sloaganlarımız örgütlenmenin, birlik olmanın, birlikte aynı ruhu paylaşmamızın çekici güzelliğidir. İktidarların Kürdü zapt u rapt altına alamayan, biat ettiremeyen politikaları; çürümüşlükle yüz yüze kaldığı için, diğer ırkçı faşizan politikalarını devreye sokmakta çekinmeyip kürdün dilanlarını, şarkılarını hedef göstermekte. Gözaltına alıp tutuklamakta. Kürtçe yazılamalara tahammül edemeyip silmekte. Bu saldırıları ve daha önce de mevsimlik işçilerine yapılan saldırılar, Sakarya’da tokat atılan Kürt kadını, Samsun’da Atatürk büstü öptürülen Kürdü, Muğla’da işkence edilen Kürt işçileri hem batı olsun hem Kürdistan’da yürütülen özel savaş aygıtları bunun devam edeceğini sinyali çoktan vermişti. Ama anlayamadıkları ne Kürdün eski Kürt olduğu ne de Kürdü tamamen yok edebileceği gerçeği. Çeteci klikleri, uyuşturucuyu, fuhuşu, gençleri ve kadınları bataklığa sürükleyen savaş aperiatiplerini toplumdan defetmek hayati önemdedir.

Tüm Kürtler, demokrasi savaşını veren devrimci güçler, halklar bu amansız politikaları görüp buna karşı birlikte hareket etmeleri direnmeleri, doğru stratejilerle yol ve yöntemlerini geliştirmeleri, çözüm gücü olmaları elzemdir. Taşı delen suyun kuvveti değil, sürekliliği misali bu zorbalıklara, saldırılara karşı güçlü bir şekilde cevap olmanın, mücadelede ısrarcı olmanın önemli olduğu aşikardır. Zarifelerden, Saralara, Beritanlardan Semalara, Arin Mirxanlara, Nurhak Çiyalara direnmenin-savaşmanın estetiğini, dünyaya gösteren, yaşamı kutsayan özgür kadın kimliğini yücelten kadınlardan bu mirası devralan bir noktada durmak, yaşamı güzelleştiren demokratik modernite saflarında yer almak, halklarla birlikte ortak güzellikte devrimde buluşmak ulus-devlet politikalarına verilecek en güçlü cevap olacaktır. Son sözlerimi Bilge’nin yaşamın

estetikine güzelliğine direnmenin savaşmanın aşkına vurgu yaptığı bir sözle bitirmek istiyorum. ‘Savaşan  zg rleşir,  zg rleşen güzelleşir, güzelleşen sevilir’. Direnenlerle birlikte güzellikte hakikatte buluşmanın inancı, coşkusu ve sözüyle...

Dualarını güneşe dönerek okuyanlar

Aysel Awesta-3 Ağustos 2024

Kadınlar olarak; cinsiyetçi, milliyetçi, mezhepçi, dinci ideolojilerin bir sonucu olan bu insanlık dışı soykırım gerçeğinin tekrarlanmaması için her yerde mücadeleyi yükseltmemiz elzemdir. Şingal'de bu 10 yıl içinde ortaya çıkan tecrübe, kalıcı çözümün demokratik ulus sistem olduğunu göstermiştir. Bu sistemin daha da geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve tüm toplumun dahil edilmesi gerek

Dualarını güneşe dönerek okuyanlar, kadını kutsal, doğayı ve bütün canlıları eşit görenler... Bu halleriyle ilk çıkışlarından itibaren sistem karşıtları, köleliğe, egemenliğe gelmeyenler, kendi kökleriyle buluşup yeşerenler. Hiçbir şekilde sistemi kabul etmeyip reddedenler, din hanesi bölümünde 'X' ya da '0' ile ifade edilen dine mensup insanlar...

Bu nedenle 74 fermanla terki diyarlara, katliamlara, zulüm ve sürgünlerle ömür bileyenler. Vatanlarına Bir gün geriye dönebilmek ümidiyle yaşayan insanlar...Dünyanın en görünmez acılarının sahibi en ötekiler...Ama hiç teslim olmayanlar sırtlarını dağlara veren direnişçiler. 'Êzîdî' ya da 'Ezda' Kürtçede 'beni veren', başka bir deyişle 'yaratılmış olan'lar. Aşkları ve kahramanlıkları ile nice stranın kaynağı ve nice aşkların, kahramanlıkların, acıların baki toprağı Şingal diyarı. Êzîdî inancının kutsal mekanı, yurdu. Dewrêş ile Edule'nin kavuşulmamış aşkının mekanı Êzîdiler Xweda'ya inanırlar.

Bu toplum, yaşadıkları bütün katliamlara, zulme ve aşağılamalara rağmen, gittikçe azalan sayısına rağmen kendi inanç ve kültürünü yaşatmaya çalıştılar taa ki tarihin 3 Ağustos

2014'ü gösterdiği ana kadar. Belki de birçok insan ilk dafa Şingal ve Êzîdîlerin ismini duydular. Ve o gün değışen Ortadoğu dengelerinin kurbanı yapılmak istenmiş Êzîdîler. Mezhepçilik, çıkar, terör ve kardeş ihaneti sonucu 2 Ağustos akşamı DAIŞ çete örgütü KDP'nin bölgeyi terk etmesi ile Şingale girdi. Aşırı radikal İslamcı, eli kanlı çeteye karşı direnmek istese de Êzîdîler silahsızlıktan dolayı fazla direnemediler, yine göç yollarına düştü Yüzlerce Şengalli kaçamayarak katil DAIŞ'in eline düştü. Niceleri Şingal dağlarına sığındı. Yine bir ağustos sıcaklığında yine Kerbela tadında bir acı yaşatıldı Êzîdîlere. Susuzluk, açlık bir yandan buna dayanamayıp kırılan yaşlılar, çocuklar bir yandan. Ve binlerce kadınlar. DAIŞ tarafından kaçırılıp cariye yapılan, köle olarak satılan yüzlerce Êzîdî kadın. Öyle acılar bıraktı ki bu katliam sebeplerinin ve ortaklarını asla unutmaz bu halk, utulmamalıdır da.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın felsefesiyle donatılan yeni Derweş'ler ve Derweş'in aşkını gerçek kılmak, Kürdistanın kutsal topraklarını korumak için silahını ve inancını kuşanan yüzlerce kadın ve erkek özgürlük savaşçı Heseke'den, Greke Lege'den, Kürdistan dağlarından aynı güneş gibi doğdular, Şingal'a akın akın geldiler. Terkedildiğini hisseden yüreklerle umut, çatlayan dudaklara su, kanayan yaralara merhem olmak için geldiler. Yaşananları değiştirmek mümkün değildi belki ama 74. fermanını engellemek mümkün oldu. Özgürlük gerillaları sadece Şingal değil, Rojava, Kerkûk, Mexmûr ve Hewlêr'de büyük katliamların önünü aldı. Bugün olduğu gibi yine KDP'ê yine ihaneti. KDP'ê emiriyle 13 bin peşmerge Şingali, halkıyla, tarihi kültürü ve inancıyla DAIŞ'i karanlığına terk etiler.

74. Fermandan sonra Êzîdî toplumu ilk kez kendi acılarını göce dönüştürerek kendini var etmeye çalıştı. Kendi sistemini kurarak, inançlarının yaşatılması için mücadele yolunu seçtiler. Kadınların çığlık ve feryatları TAJÊ'ye dönüştü. Gerilladan aldığı güç ve moral ile kendi öz savunma gücü olan YBŞ- YJŞ inşa ederek kendi kendisini yönetebileceği, halk tarafından seçilmiş meclisini kurarak dünya ve bölgenin ulus devletlerine rağmen varlığını, kültür ve inancını, etnik kimliğini yaşatma kudretinde olduğunu ilan etti.

Ancak Şingal soykırımı üzerinden 10 yıl geçmiş olmasına rağmen, DAIŞ tarafından kaçırılan köle olarak satılan, esir tutulan 2700 Êzîdî kadın ve çocuğun akıbeti halen bilinmemektedir. Êzîdî halkın yaşadığı, varlığını, inancını ve kültürünü koruduğu vatanları olan Şingal toprakları halen soykırım ve katliam tehditti altındadır. Bu tehdit ve tehlike geçmiş değildir. Türk devleti neredeyse günlük olarak her türlü savaş tekniği ile Êzîdî halkımızın öncülerini, evlatlarını katletmeye devam etmektedir. KDP neredeyse günlük olarak yalan, yanlış kara propaganda ile hedef göstermekte ve tehdit etmektedir.

Aynı zamanda 74. Fermandan ötürü topraklarını terk edip çok zor koşullarda kamplarda yaşamaya mahkum edilen yüzlerce Êzidî halkının tekrardan geri kendi topraklarına dönmesi için var olan engellerin aşılması gerekmektedir.

Yine savaşta zarar görün yerlerin yeniden inşa edilmesi,  etelerce mayınlanan yerleşim yerlerinde mayınların temizletilmesi ve yerle bir olan Şingal şehrinin yeni baştan inşa edilmesi için uluslararası bir desteğe ihtiyaç var. Bu geçen süreçte 13 devlet DAİŞ'in Şingal'e saldırısını soykırım olarak kabul ettiler. Bu tutumun diğer devletlerce de emsal alınması gerekmektedir. Yine soykırımı tanıyan ülkelerin almış oldukları bu doğru karar gereğince saldırılarda sorumlulukları olan g   lerden hesap sorulması için gerekli girişimleri başlatmaları gerekmektedir.

Jenosid ve feminisid tehlikesine karşı başta kadınlar olmak üzere tüm halkların, toplulukların ve inançların öz savunma hakları her zamankinden daha fazla aciliyet arz etmektedir. Tüm farklılıkların kendini örgütleme hakları var. Bu en temel ve en meşru insan hakkıdır.

Dolayısıyla Şingal katliamının 10. yılında demokrasiden, insan haklarından yana tüm kadınların Şingal halkının öz yönetimini desteklemesi gerekiyor.

Kadınlar olarak; cinsiyetçi, milliyetçi, mezhepçi, dinci ideolojilerin bir sonucu olan bu insanlık dışı soykırım gerçeğinin tekrarlanmaması için her yerde mücadeleyi yükseltmemiz elzemdir.

Şingal'de bu 10 yıl içinde ortaya çıkan tecrübe, kalıcı çözümün demokratik ulus sistemi olduğunu göstermiştir. Bu sistemin daha da geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve tüm toplumun dahil edilmesi gerek. Halk kendi kendini yönetiyor. Bu kazanımların korunması için başta kadınlar olmak üzere tüm toplumun saldırılar karşısında mücadeleyi yükseltmeleri gerekiyor.

Kapitalizm ve kadınlar üzerindeki etkisi

Pooja Bhattacharjee (Çeviri)-3 Ağustos 2024

Bu süper kadın ve Girlboss fikirleri aracılığıyla kapitalizm, cinsiyet, ırk, yetenek vb. fark etmeksizin herkesin zenginliğe ulaşabileceğini iddia ederek bu anlatıyı pazarlıyor; yeter ki sıkı çalışın, olumlu düşünün ve önünüze atılan her türlü engeli aşın. Bu tür özlem dolu anlatıları sürdürmek için aracılı alanlardan yararlanarak, Girlboss feminizmi kapitalizme özgü şiddetli eşitsizlik koşullarını doğallaştırıyor ve belirsizleştiriyor

Kapitalizm, üretim araçlarının özel mülkiyete ait olduğu ve üretimle ilgili kararların (ne, nasıl ve ne zaman üretileceği) büyük ölçüde kâra dayalı serbest piyasa güçleri tarafından belirlendiği bir ekonomik sistemdir.

Kapitalizm, marjinalleştirilmiş bireyleri, azınlık topluluklarını ve farklı yeteneklere sahip kişileri yapısal olarak baskı altına alır, kısıtlar ve engeller, onlara sunulan fırsatları düzenleyerek. Bu tür eşitsizlik yapılarına dayanarak, cinsiyetçiliği, kastçılığı, yetenekçiliği ve ırkçılığı daha da kötüleştirir. Kadın emeğinin metalaştırılması, kapitalizm tarafından normalleştirilen eşitsiz güç yapıları sayesinde zirvededir.

Feminizm, cinsiyet ayrımcılığına dayalı yapıları ortadan kaldırmaya odaklanmış bir sosyo-ekonomik ve politik ideolojidir. Cinsiyet, cinsiyet kimliği, ırk, etnik köken, eğitim, gelir, din veya nerede yaşadıklarına bakılmaksızın herkes için eşitlik ve iyi bir yaşam için mücadele

etmek ve yaratmakla ilgilidir. Bu hedeflere kapitalizmde ulaşamaz. Kadınların cinsiyet, ırk, engellilik vb. temelinde mücadeleleri "aştıkları" ve kendilerini tek tip feminist ilerleme anlayışına uydurdukları övüldüğünde, azınlık topluluklarını ve bireyleri eşitsiz toplumsal tabakalaşmayı, ırkı ve toplumsal farklılığı güçlendirmek için ekonomik ve toplumsal değer üretmek için kullanmak feminizm için ekonomik ve toplumsal değer yaratır.

İşyerinde kurumsal cinsiyetçiliği iyileştirmeye yönelik odak noktası, cinsiyetler arası ücret farkını iyileştirmeye yerleştirilir. Sorunu hafifletecek çözümler yaygın olarak tartışılmış ve itiraz edilmiştir. Bazıları, kadınların 'ev işleri' için ücretlendirilmesi gerektiğini savunur (bu, ev işi kavramını cinsiyetsizleştirmeye pek hizmet etmez ve dolayısıyla bununla ilişkilendirilen cinsiyetçi ideolojiyi sürdürür); diğerleri, çalışan annelere uyum sağlamak için çalışma saatlerinin daha esnek olması gerektiğini söylerken, diğerleri erkeklerin evde daha fazla yardımcı olması gerektiğini savunur. Kadınlar ortalama olarak erkeklerin yaklaşık iki katı kadar ev işi yapar. Tüm bu argümanların avantajları ve dezavantajları vardır, ancak hiçbirisi gerçekten sorunun özüne inmez. Erkeklerle aynı ücreti alabilmek için, öncelikle toplumun hemen her düzeyinde var olan kurumsal cinsiyetçilikle mücadele etmeliyiz.

Otomasyon, bilgi teknolojisi ve kapitalizmin diğer uzantıları gibi birçok sektör, kadınların geleneksel olarak erkek egemen alanlarda rekabet etmesine ve kazanmasına olanak sağlıyor. Ancak bazı kadınların kapitalizmde oldukça güçlendiğini gözlemlemek, yolun açıldığı ve sadece onu takip edersek feminizmin hedeflerine ulaşılacağı anlamına gelmiyor.

Dahası, kapitalizm işçileri için düşük ücretler karşılığında yüksek çalışma saatleri sistemi kurmuş ve üretim faktörlerinin sahibi ile emeklerini satan bireyler arasında önceden belirlenmiş bir güç rolü oluşturmuştur. Kapitalizmin içerdiği baskıcı ve sömürücü doğa ve bununla ilgili zehirlilik göz önüne alındığında, çarpık güç ilişkisi yalnızca bir kadın emeğini sattığında ve bunun karşılığında kendisine yaptığı katkının değerini önemli ölçüde azaltan bir ücret ödendiğinde daha da güçlenir. Kapitalizmle ilişkili sorunlar özellikle kadınlara karşı önyargılıdır, her zaman karşılamadıkları bazı başarılar veya standartlar veya kapitalizmin onlar için olmaya çalıştığı bir rol modeli vardır. Bu makale, çok ustalaştığımız sözde rol yerine getirme mekanizmaları etrafındaki bir tartışmayı kolaylaştırmayı başarıyor.

Süper Kadın Etkisi

Süper kadın – kadınların güçlenmesiyle ilişkilendirilen ve kadınların kurumsal ve ev içi cephedeki başarılarını kutlayan bir terim olmasına rağmen, kapitalizm ve toplum tarafından kadınlardan fedakarlık beklemek için sıklıkla kötüye kullanılır. Cinsiyet, sınıf ve edebiyat süper kadın olgusunu ve kadınlar üzerindeki etkisini ve kapitalizmin neden olduğu stres seviyesini inceler. Tanımı gereği, süper kadın, 'ekonomik ve sosyal zorunluluktan dolayı anne, bakıcı ve geçimini sağlayan' kişidir.

Süper kadın veya süper anne, bir kadın olmakla ilişkilendirilen geleneksel rol beklentilerini ve kariyer ilerlemesi ve sosyal hareketliliğin rol ve beklentilerini bir arada yürütebilen bir kadınla ilişkilendirilir. Betty Friedan, 'The Second Stage' (1981) adlı kitabında süper kadın beklentisini, süper kadın olmak için evde veya işte bir fedakarlık gerektirdiğinden, kadınların kapitalizm tarafından çift köleleştirilmesi olarak tanımlar.

Girlboss Kültürü

Girlboss, Superwoman'a benzer, mücadelelere istekli bir anlatı sunar. Çok çalışmak, hayaller kurmak ve hayallerinizi gerçekleştirmek için çabalamak iyi bir şey olsa da; kapitalizmin Girlboss aracılığıyla yansıttığı toplumsal değişim fikri, sermaye birikiminin dar kısıtlamalarını ve bununla ilişkili hiyerarşilerin ve eşitsizliklerin korunmasını tanımlar. Girlboss feminizmi, ırk, yetenek ve normatif cinsiyet ifadesine dayalı eşitsizlikleri sürdürmeye dayalı sömürgeci miraslardan ve güç yapılarından ortaya çıkar.

Başarı, girlboss feminizminin ana temasıdır. 2016'da başlatılan 'Girlboss Platformu', başarılı kapitalist öznelliklerin bir bileşeni olarak pazarlama kişiliğine doğru kültürel değişimi temsil eder. Kişisel ve profesyonel yükseltmeleri birleştirerek başarıya ulaşmak için motivasyonel içerik kullanır, kişisel olan girlboss kültüründe hayati bir satış noktası haline gelir. Platformun kullanıcı katılımıyla arzu edilen kişilik özellikleri örüntüsü ortaya çıkar ve ideal güçlendirilmiş kadın kavramlarını şekillendirmede kolektif zekanın rolünü vurgular.

Bu süper kadın ve Girlboss fikirleri aracılığıyla kapitalizm, cinsiyet, ırk, yetenek vb. fark etmeksizin herkesin zenginliğe ulaşabileceğini iddia ederek bu anlatıyı pazarlıyor; yeter ki sıkı çalışın, olumlu düşünün ve önünüze atılan her türlü engeli aşın. Bu tür özlem dolu anlatıları sürdürmek için aracılı alanlardan yararlanarak, Girlboss feminizmi kapitalizme özgü şiddetli eşitsizlik koşullarını doğallaştırıyor ve belirsizleştiriyor.

Brooke Erin Duffy, güzellik ve yaşam tarzı blog yazarlarını analizinde kapitalizmde özgünlüğün rolünü vurgular. Duffy,  zg nl ğ n Eva Illouz tarafından 'yakınlık ve değişimin politik/ekonomik modellerinin karmaşık kesişimleri' olarak tanımlanan duygusal kapitalizm tarafından yaratılan kendini tanııtma taleplerini temsil ettiğini belirtir. Girlboss kullanıcıları, duygusal kapitalizmin kişisel ve samimi olanla karlılık biğimleri olarak etkileşim kurma normlarına yanıt verir. Bu karlılık, kadınların kırılganlıklarını ifade etme kapasitelerine ilişkin cinsiyete dayalı beklentileri güçlendirmeye odaklanır ve duygusal kapitalizmin cinsiyet özcülüğü yapıları aracılığıyla nasıl işlediğine işaret eder. Kadınların kırılgan olması beklenir ve duygusal kapitalizm bu normu değer çıkarma fırsatı olarak kullanır. Kendi ilişkilendirilebilirliklerinin ve özgünlüklerinin tekrar tekrar satılması yoluyla, Girlboss kullanıcıları kişilik özelliklerinin pazarlamasını etki kazanmanın temel bir özelliği olarak yapılandırır.

Son olarak, cinsiyetçiliğin üstesinden gelmek için belirli konulara odaklanmak yerine bu sistemle bir bütün olarak mücadele etmek gerekir. Tüm sistem eleştirilmeli ve incelenmelidir. Geçtiğimiz kırk yıldıki inanılmaz teknolojik ve bilimsel gelişmeler, yoksulluğu önemli ölçüde azaltmaya, sağlık hizmeti sonuçlarını ve üretim süreçlerimizin ekolojik sürdürülebilirliğini iyileştirmeye ve temiz su, besleyici gıda ve yeterli konutun tedarik ve dağıtımında güvenliği sağlamaya y nlendirilebilirdi. Bunlar tüm insanların değer verdiği şeylerdir. Bunlar ayrıca, bu şeylerin eksikliğinden orantısız bir şekilde muzdarip olan kadınları büyük ölçüde güçlendirecek şeylerdir.

Link: <https://www.thewomb.in/capitalism-its-effect-on-women/>

Çeviri: Jin Dergi Ekibi